

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-178
Karar Sayısı : 11-47/1160-406
Karar Tarihi : 14.09.2011

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Mustafa Mehmet ÖZKARABÜBER, Canan KARAMANOĞLU

C. BAŞVURAN : Talha YAPICI
Turan Mah. 348 Sokak No: 5/A Nazilli/Aydın

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Aydın ili Nazilli ilçesinde faaliyet gösteren inşaat mühendisleri
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İnşaat Mühendisleri Odası, Aydın Şubesi Nazilli Temsilciliği
Yeni Mah. 137. Sok. No:18 Nazilli/Aydın

E.DOSYA KONUSU: Aydın ili Nazilli ilçesinde faaliyet gösteren inşaat mühendislerinin havuz sistemi kurarak gelir paylaştıkları ve sisteme dâhil olmayan mühendislerin faaliyetlerini zorlaştırdıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde özetle; Nazilli ilçesinde faaliyette bulunan inşaat mühendislerinin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İnşaat Mühendisleri Odası Aydın Şubesi Nazilli Temsilciliği bünyesinde kurdukları havuz sistemine girmeyen mühendislerin faaliyetlerini zorlaştırdıkları iddia edilmektedir. Öte yandan, şikâyet sahibi, görevli raportör ile yaptığı görüşmede, söz konusu havuz sisteminin asgari ücret tarifesinin uygulanmasını sağlama ve gelir paylaşımı yapmaya yönelik olduğunu; müşteri paylaşımının yapılmadığını; meslek hayatına yeni başladığını; havuz sistemine dahil olmadığı için meslek odası tarafından verilecek sicil durum belgesini alamadığını ve bu nedenle henüz proje yapamadığını ifade etmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 08.06.2011 tarih ve 4329 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 13.07.2011 tarih ve 2011-4-178/İİ-11-402 BC sayılı İlk İnceleme Raporu, 03.08.2011 tarih ve 11-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 07.09.2011 tarih ve 2011-4-178/ÖA-11-192.MMÖ sayılı Önaraştırma Raporu 12.09.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02.02/418 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-47 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

11-47/1160-406

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; şikâyet konusu iddialara ilişkin olarak, söz konusu teşebbüsler ve teşebbüs birliği hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

50 İncelemeye konu dosyanın içeriği ve şikâyet konusu iddiaların inşaat mühendisleri odasının uygulamalarına ilişkin olması sebebiyle, ilgili ürün pazarı "inşaat mühendisliği hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

İnşaat mühendisleri proje çizimi ve fenni mesuliyet (teknik uygulama sorumluluğu) olmak üzere başlıca iki alanda hizmet vermektedir. Proje hizmetleri sunabilmek için herhangi bir coğrafi alan kısıtlaması olmayıp, farklı illerde bulunan mühendisler Türkiye'nin her yerinde proje hizmeti sunabilmektedirler. Bu doğrultuda proje hizmetleri için ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Değerlendirme

60 Teşebbüsler arasında gerçekleştirilen havuz uygulamaları, fiyat birliği ve müşteri paylaşımı gibi rekabet hukuku bağlamında ihlal olarak değerlendirilen eylemlere yol açtığından yasaklanmıştır. Serbest Müşavir Mühendis ve Mimarların (SMM) oluşturduğu havuz anlaşmaları hakkında Kurumumuza şimdiye kadar çok sayıda başvuru olmuş ve bazı şikâyetler doğrultusunda, söz konusu havuz uygulamalarına yönelik önaraştırmalar yapılmıştır.

70 Bu önaraştırmalara sıklıkla konu olan asgari ücret uygulaması, TMMOB Serbest Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri Asgari Ücret Yönetmeliği'nin 7. maddesi kapsamında her odanın kendisinin hazırladığı "En Az Bedel Tarifesi"ne dayanmaktadır. TMMOB'a bağlı meslek odaları, halen yürürlükte olan yönetmelikler gereği asgari ücret tarifeleri yayımlamakta ve üyelerinin tarifelerde yer alan tutarlara uymalarını sağlamak için fatura denetimi yapmaktadırlar. SMM'ler üyesi oldukları odalara ödemeleri gereken "mesleki denetim bedelleri"ni ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanunu uyarınca ödemeleri gereken KDV tutarlarını bu miktarlar üzerinden ödemek zorundadırlar. Ayrıca faturalar asgari ücret tarifelerinde yer alan tutarlar üzerinden kesilmek zorunda olduğu için, SMM'ler gelir vergisi beyanlarını da bu tutarlar üzerinden yapmaktadırlar. Bununla birlikte fiilen daha düşük bir noktada oluşan piyasa fiyatlarından dolayı % 50'lere varan fiyat indirimleri yapılmaktadır. Bu koşullar altında aldıkları ücretlerin yaklaşık yarısını vergi olarak ödeyen SMM'ler, tahsil ettikleri ücretleri asgari ücret tarifesinde yer alan tutarlara yaklaştırmak ve piyasada denetimi sağlamak için proje havuzu oluşturmak gibi değişik uygulamalara gitmektedirler.

80 TMMOB'un ve TMMOB'a bağlı odaların asgari ücret belirleme yetkisi herhangi bir Kanun'a dayanmamakta, bu nedenle bu uygulamanın yasal dayanağı bulunmamaktadır. Nitekim TMMOB'un ve TMMOB'a bağlı odaların yasal dayanağı olmayan asgari ücret uygulamaları daha önce de Rekabet Kurulu kararlarına konu olmuştur. Kurulun 16.05.2007 tarih ve 07-41/453-M sayılı kararıyla TMMOB tarafından, kendisine bağlı meslek odalarının asgari ücret tarifelerinin ve TMMOB

11-47/1160-406

- 90 üyesi olan Şehir Plancıları Odası'nca şehir plancılarının asgari ücret tarifelerinin belirlenmesine dayanak oluşturan ve 4054 sayılı Kanun'a aykırı bulunan yönetmeliklerin iptali için dava açılmasına ve bu konuda Başkanlığa yetki verilmesine karar verilmiştir. Ancak açılan davaların, Danıştay 13. Dairesi tarafından alınan 16.11.2007 tarih ve E:2007/10830, K:2007/7326 sayılı ve 01.02.2008 tarih ve E: 2007/10829, K: 2008/1745 sayılı kararlarla, Kurum'un TMMOB ve TMMOB'a bağlı odalarca yapılan düzenlemelerin rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı olduğunu ileri sürerek iptalleri için dava açma ehliyeti olmadığı sonucuna varılarak ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir. Bunun sonucunda ise Rekabet Kurumu tarafından Danıştay 13. Dairesi'nce verilen söz konusu kararlar 07.01.2008 ve 04.04.2008 tarihlerinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde temyiz edilmiş, ancak temyiz süreci henüz sonuçlanmamıştır.
- 100 Bu süreçte gelen şikâyetler üzerine mimar ve mühendis odalarının benzer uygulamalarına yönelik, çok sayıda önaraştırma yapılmış, ancak ilgili Danıştay kararı çerçevesinde, asgari ücret uygulamasına yönelik anlaşmaların, pazar paylaşımına yol açacak türden başka eylemler içermediği sürece ihlal teşkil etmeyeceği ve ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı yönünde karar verilmiştir.

- Ancak, SMM'lerin pazar ve müşteri paylaşımına yol açan eylemleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin kapsamında ihlal niteliği taşımaya devam etmektedir. Raportörlerin şikâyet sahibi ile yaptığı görüşmede, temsilciliğe bağlı mühendislerin oluşturdukları havuz sisteminde müşteri paylaşımının söz konusu olmadığı, sistemin asgari ücret tarifesini uygulanabilir kılma ve gelir paylaşma amacıyla oluşturulduğu dile getirilmiştir. Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde hazırlanan aşağıdaki Tablo'dan da anlaşıldığı üzere, her bir mühendisin yapmış olduğu proje metrekareleri ve proje tutarları farklılık göstermektedir.
- 110

Tablo: TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Aydın Şubesi Nazilli Temsilciliği'ndeki 2011 yılı Proje Dağılımı ve Toplam Proje Ücretleri

No	Adı Soyadı	Adet	Proje m ²	Proje Tutarı (TL) KDV Dahil
1	Kazım Zeyrek	...	...	...
2	Hülya Ertaylan	...	...	...
3	Emel Erturan	...	...	...
4	Mehmet Kırılıoğlu	...	...	...
5	Ali Akçakaya	...	...	...
6	Aysel Çimen	...	...	...
7	Belgin Öz	...	...	...
8	Bülent Bilgen	...	...	...
9	Abdullah Akçakaya	...	...	...
10	Selahadin Bardakçı	...	...	...
11	Cavit Yenipazarlı	...	...	...
12	Gürkan Yenipazarlı	...	...	...
13	Soner Yelkovan	...	...	...
14	Erdal Öztürk	...	...	...
15	Erol Öztürk	...	...	...
16	Güral Karaman	...	...	...
17	Serkan Oymak	...	...	...
18	Erol Karakuş	...	...	...
19	Serhat Oymak	...	...	...
20	Kutsi Küçükyörü	...	...	...

11-47/1160-406

21	Sezar Yüksel	...	...	...
22	Mustafa Etili	...	...	...
23	İbrahim Yenipazarlı	...	...	...
24	Zafer Savcı	...	...	...
25	Abdullah Kadir Kırılı	...	...	...
26	Talha Yapıcı	...	...	...
27	Ali Çetinkaya	...	...	...
28	Ersun Çelikktaş	...	...	...
29	İbrahim Aktaş	...	...	...
TOPLAM		124	112.120	623.800

Yukarıda yer verilen deliller ve değerlendirmeler sonucu Nazilli ilçesinde faaliyet gösteren inşaat mühendislerinin projelerinin sayı ve ölçü birimi olarak eşit miktarda olmadığı görüldüğünden, gelir paylaşımına gittikleri yönündeki iddialar hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

120 Görevli raportörün şikâyetçi ile yaptığı ikinci görüşmede, anılan şahsın sicil durum belgesi alarak yıl içerisinde 2 proje gerçekleştirebildiği bilgisi edinilmiştir. Ancak şikâyetçi, havuz sistemine üye olmak istemediği için sicil durum belgesini almasının fiilen zorlaştırıldığını, odanın yetkisi olmadığı halde projelerini ayrıntılı olarak denetlediğini ve bu durumun faaliyetlerini zorlaştırdığını da tekrar dile getirmiştir.

130 Sicil durum belgesi, 6235 sayılı TMMOB Kanunu ile kurulmuş olan meslek odalarının kendi üyeleri üzerinde yasal denetim sağlamasına ve ilgili üyenin, üyelik vasıflarını yerine getirip getirmediğinin (SMM Belgesi, üyelik ödentisi borcu vb.), mesleki kısıtlılık hali olup olmadığının tespit edilmesine yarayan, ilgili meslek odasınınca düzenlenen ve üyenin o andaki durumunu gösterir, her proje için işin adı yazılı belgedir. Sicil durum belgelerinin düzenlenmesindeki amaç, 6235 sayılı Kanun ile kurulmuş olan meslek odalarının kendi üyeleri üzerindeki yasal denetimin sağlanmasıdır. Böylelikle ilgili üyenin, üyelik vasıflarını yerine getirip getirmediği ve mesleki kısıtlılık hali olup olmadığı tespit edilmekte, varsa yükümlülüklerinin yerine getirmesi denetlenmektedir. Bu belge mesleki oda tarafından verilmekte her proje öncesinde idare tarafından talep edilmektedir. Ancak uygulamada görülen birtakım aksaklıklar nedeniyle, T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığının¹ 05.05.2008 tarihinde İçişleri Bakanlığına gönderdiği sicil durum belgeleri konulu yazıda, TMMOB'a bağlı meslek odalarından bazılarının proje müelliflerince talep edilen sicil durum belgesini düzenlemek için projeleri vize ve onaya tabi tuttuğu ve mesleki denetim adı altında yapılan bu denetleme karşılığında yüksek miktarlarda bedel aldığı, buna uymayanlara sicil durum belgesi verilmemesi veya meslek mensuplarının ilgili oda tarafından cezalandırılması gibi yasal olmayan davranışlarda bulunduğu görüldüğü, bu durumun anayasal bir görev üstlenmiş olan birliklerin varlık nedeniyle uyumlu olmadığı gibi 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'a da ters düştüğü ifade edilmektedir. Dolayısıyla şikâyet konusu, İnşaat Mühendisleri Odası Nazilli Temsilciliği'nin sicil durum belgesinin verilmesini zorlaştırdığına yönelik iddialara, ilgili mesleki birimler, idare ve/veya yargı organları nezdinde çözüm aranması gerektiği kanaatine varılmıştır.

150 J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara

¹ Bakanlığın ismi 4.7.2011 tarih ve 644 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak değiştirilmiştir.

11-47/1160-406

yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.